

KRATKA ANALIZA

Br. 2/14 – novembar 2014. godine

ISPUNJAVANJE EU USLOVA U BORBI PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA

Sadržaj i pogledi izraženi u ovoj publikaciji pripadaju KIPRED-u te se ne mogu smatrati kao pogledi Kancelarije za vezu Evropske Komisije u Prištini.

Pripremila: Ariana Qosaj-Mustafa

Istraživanje podržano od strane: Violeta Haxholli, Fisnik Bokshi, Njomza Sejdullahu

Autorska prava © 2014 KIPRED-a. Sva prava rezervisana. Nijedan deo ove publikacije se ne sme reprodukovati, čuvati u sistemu čuvanja podataka, ili emitovati, u bilo kojoj formi bilo to na elektronski način, mehanički, fotokopiranjem, snimanjem ili na neki drugi način, bez prethodne pismene saglasnosti izdavača. Molimo vas kontaktirajte info@kipred.org ili +381 38 227 778.

Objavio:

Kosovar Institute for Policy Research and Development
(Kosovski institut za istraživanja i razvoj politika)
Ulica Rexhep Malë, br. 5A
10 000 Priština, Kosovo
Telefon i Fax: +381 38 227 778
www.kipred.org

Syri i Vizionit
Isa Demaj, br. 14 30000
Peć, Kosovo
Telefon +381 (0) 39 423 240
<http://www.syrivizionit.org>

Sadržaj

I. Uvod.....	4
II. Uslovi EU u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala	5
III. Napori Kosova: borba između političke spremnosti i slabih rezultata u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala	6
a) Ažurirani pravni okvir anti-korupcije	6
b) Odgovor organa vladavine prava u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala	8
c) Institucionalni kapaciteti za borbu protiv korupcije.....	12
IV. Zaključci i preporuke	13

I. Uvod

U blokadi između deklarativne spremnosti za borbu protiv korupcije od strane trenutnih političkih entiteta i trenutnih rezultata u praksi, Kosovo ostaje opkoljeno aferama korupcije koje čekaju na dalje istrage. Celokupna mantra vlade još od 2008. godine, borba protiv korupcije, nastaviće se sve dok u istragama i gonjenju predmeta visokog profila ne budu uključivale glavne političke figure trenutne vlade.¹

Dodatno, dana 15. juna 2014. godine, Misija EULEX vladavine prava na Kosovu je predala svoje nadležnosti lokalnim, što umanjuje dalju nadu da predmeti visokog profila u kojima je implicirana i trenutna vlada budu suđeni. Transfer nadležnosti je već pokazao slabe rezultate što je dokazano niskim brojem predmeta protiv korupcije od strane Radne grupe protiv korupcije sa samo pet krivičnih predmeta koje su zasnovali specijalni tužioci u ovom organu.² Sa trenutnim navodima korupcije najveće EU civilne misije - EULEX-a- njihovih bivših i trenutnih sudija i tužioca, i zajedničke istrage koja je započela još od 2013. godine, od strane EULEX-a i Kosovskih sudskih nadležnosti povodom ovih navoda, bleđi nada Kosova u borbi visokog profila korupcije.³

Postojanje i po potreba za borbom protiv korupcije na Kosovo je uzastopni uslov EU. Nekoliko preporuka za Kosovo su uslovi koje Kosovske institucije već godinama ne uspeavaju da primene ove preporuke. U 2014. godini, EU je ponovo ocenila da je Kosovo imalo ograničeni progres te je u ranoj fazi borbe protiv korupcije.⁴ Dalje, drugi izveštaj nadgledanja progressa Kosova u ispunjavanju uslova Mape Puta (Roadmap) Liberalizacije viznog režima je indicirao da je došlo do poboljšanja u borbi protiv korupcije, ali još uvek postoje nedostaci redovnih sudova.

Dalje, EU je ohrabrila saradnju Kosovskih institucija sa sektorom CSO kako bi se povećala komunikacija vlade sa svojim građanima kao i razmena različitih iskustava uključujući uzastopne napore i naučene lekcije kosovskih institucija u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala. Ova angažovanost je takođe pokazana podrškom EU nekoliko organizacija civilnog društva u nadgledanju i izveštavanju u vezi napora korupcija koji su u toku na Kosovu.⁵

Sledeći siže je rezultat tromesečnog nadgledanja KIPRED-a i SiV-a od jula-oktobra 2014. godine.⁶ Siže pruža prikaz trenutnih nalaza o ispunjavanju EU kriterijuma u borbi protiv

¹ Vidi izveštaj KIPRED: "Istrage korupcije Kosova: (loša) saradnja između policije i tužilaštva", april 2014. http://www.kipred.org/advCms/documents/64358_Investigation_Corruption_Kosovo_Mis_Cooperation_Police_Prosecution_KIPRED.pdf

² Vidi Izveštaj o napretku Kosova 2014, str.16 .

³ Vidi "Izjava glasnogovornika povodom navoda uključenja EULEX Kosovo u korupciji", na, <http://eulex-kosovo.eu/en/news/000527.php>, 29. oktobar, 2014.

⁴ Vidi Izveštaj o napretku Kosova 2014, na http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2014/20141008-kosovo-progress-report_en.pdf, str. 16, oktobar 2014.

⁵ KIPRED i Syri i Vizionit su u Pečkom finansirali da se razvije alat za nadgledanje napora Kosovskih institucija u sledećim oblastima: Demokracija i vladavina prava; Borba protiv pranja novca; Sprečavanje korupcije i organizovanog kriminala; Saradnja sudskog sistema u krivičnim pitanjima; Menadžment granica i sprovođenje saradnje. KIPRED je povodom ovoga razvio barometar nadgledanja koji pokriva gore navedene oblasti, putem indikatora koji prate šta se do sada preuzelo i šta ostaje da se uradi objavljeno u obliku preporuka. Barometar je objavljen na internet stranici koju je pripremio i kojom je upravljao KIPRED i SiV. Dalje, podrška EU predviđa objavljivanje osam sižea police u gore navedenim oblastima, razvijenim u bliskoj saradnji sa Kosovskim ključnim zainteresovanim stranama.

⁶ KIPRED i SiV su obavili analize obavljanjem skoro 50 polu-strukturalnih intervjuja za ključnim zainteresovanim stranama i u septembru mesecu 2014. godine, organizovali su okrugli sto u Prištini, sa 34 učesnika, kako bi diskutovali povodom većine nalaza i preporuka sa kosovskim institucijama.

korupcije i organizovanog kriminala na osnovu analize kapaciteta trenutne strukture mandata za borbu ovih fenomena, fokusirajući se na sudove i agencije za sprovođenje prava. Siže takođe pruža nekoliko preporuke u odnosu na EU uslove za kosovske institucije koje su neophodne Kosovu kako bi pokazali spremnost da upravljaju državom na osnovu načela vladavine prava i ojačanja borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala.

II. Uslovi EU u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala

Izveštaj o napretku Kosova 2014. EU i drugi izveštaj o nadgledanju ispunjavanja EU uslova za liberalizaciju viznog režima za Kosovo, nabrajaju brojne uslove koji proizlaze iz primene zakona i politike ka stvaranju prikladnih struktura i trenutnim naporima u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala.

U oblasti korupcije, EU izveštaj o napretku Kosova 2014. primećuje da iako je dat prioritet predmetima korupcije od strane sudskih i tužilačkih službi, evidencija o osuđivanju još uvek nema.⁷ Korupcija se vidi kao ozbiljan problem u puno oblasti, međutim, javne nabavke još uvek ostaju glavne zabrinutosti Kosova pošto većina javnog budžeta je odvojena za aktivnosti nabavke. Bez prave posvećenosti Kosovske političke elite koji je trebala da prevede svoje napore u trenutne rezultate, Kosovo ostaje u najranijoj fazi borbe protiv korupcije. Kosovske institucije takođe trebaju dodatno ojačati svoju među-institucionalnu saradnju sa pravosuđem kako osposobili isto i kako bi bilo odgovorno, da bi pružili efektivne rezultate u borbi protiv ovog fenomena.⁸

Što se tiče predmeta organizovanog kriminala i korupcije, iako su nekoliko grupa trgovine ljudi rastavljene te su i istrage droge pokazale umerene rezultate, mali broj osuđivanja i zaplenjivanja droge nastavljaju da pozicioniraju Kosovo u ranu fazu u odnosu na region sa minimalnim zaplenjivanjima droge i osuđivanja u vezi trgovine ljudima.⁹ Dalje, EU primećuje da opiranje agencija vladavine prava tužilačkih službi, za osnivanje finansijskih istraga, zaleđivanje i konfiskacija aleta koja je zahtevana zakonom, nastavlja da biva veoma nisko.¹⁰

Uopšteno, primena anti-korupcionih politika i mehanizama nije dala konkretne rezultate jer nije bilo dovoljno političkog podržavanja u pružanju, na primer budžetska podrška za sprovođenje ovih politika. Iako su se zakoni u vezi deklaracije bogatstva javnih službenika donekle popravili, rezultati ostaju retki sa niskim brojem osuđivanja i naloženim sankcijama. Nedostatak tradicije za davanje prozirne i odgovorne vlasti je takođe praćena opštim opiranjem Kosovskih političkih stranaka za postizanje obaveza Kosovskih zakona o finansiranju političkih stranaka. Uopšteno, Kosovska politička elita ne uspeva da se protivi kriminalnoj infiltraciji u politički, pravni i ekonomski sistem koji proizlazi iz organizovanog kriminala i korupcije.¹¹

Na slično pitanje, EU nadgledanje ispunjavanja Mape Puta (Roadmap) za liberalizaciju viznog režima, primećuje da u oblastima korupcije i organizovanog kriminala, primena zakona i politika ostaje glavni izazov. U odnosu na primenu, drugi izveštaj nadgledanja ide preko svojih početnih

⁷ Izveštaj o napretku Kosova 2014, str. 16 na

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2014/20141008-kosovo-progress-report_en.pdf

⁸ Ibid, str. 16.

⁹ Izveštaj o napretku kosova 2014, str. 2 na

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2014/20141008-kosovo-progress-report_en.pdf

¹⁰ Ibid, str.2.

¹¹ Izveštaj o napretku Kosova 2014, str. 3 na

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2014/20141008-kosovo-progress-report_en.pdf

preporuka, usled slabih rezultata koji su pruženi u praksi.¹² Izveštaj primećuje da iako su postavljeni mehanizmi za praćenje, slabo određivanje prioriteta u ciljanju predmeta visokog profila korupcije i organizovanog kriminala, pokazuje opiranje da današnje tužilaštvo i sudovi reše te predmete.

Osim toga, izveštaj zahteva da Kosovske institucije treba dalje ojačati upravljanje na osnovu inteligencije i analitičke sposobnosti kako bi se borile u predmetima korupcije i organizovanog kriminala. Na kraju, EU primećuje da iako je došlo do poboljšanja borbe protiv korupcije, Kosovo treba da integriše finansijske istrage organizovanog kriminala i korupcije i ustanovi obiman sistem praćenja svih predmeta pravosnažnih sudskih rešenja uključujući predmete korupcije i organizovanog kriminala sa izvršenim krivičnim kaznama i vraćenim kriminalnim aсетima. Primena zakona i politika ostaje glavna zabrinutost EU na putu Kosova ka Liberalizaciji viznog režima sa državama EU.

Prema tome, EU predlaže da nova Vlada i nova Skupština koje će se stvoriti nakon centralnih izbora održanih 8. juna 2014. godine, trebaju pokazati jasnu političku volju i nula toleranciju prema korupciji i organizovanom kriminalu sa efektivnim rezultatima u ovim oblastima, kako bi se Kosovo približilo EU uslovima.

III. Napori Kosova: borba između političke spremnosti i slabih rezultata u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala

Kosovske institucije su donele brojne zakone i politike kako bi odgovorile na EU uslova u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala. Od ažuriranja i svrstavanja pravnog okvira anti-korupcije u saglasnosti sa novim Krivičnim zakonikom do povećanja broja sudija i tužioca i pronalaženja brojnih kompliciranih mehanizama za borbu protiv korupcije. Stvaranje i imenovanje raznih mehanizama je takođe služilo kao taktika za propuštanje budžeta u različitim pravcima što ugrožava primenu postojećih zakona i politika.¹³ Kosovske pravosudne i tužilačke strukture sa svojim agencijama za primenu zakona su, u sredini ovih okolnosti, uzastopno podsticale borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala. Dole predstavljena analiza pruža pregled ažuriranih pravnih okvira u oblastima anti-korupcije koju prati analiza tekućih napora kosovskog tužilaštva i pravosuđa u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala.

a) Ažurirani pravni okvir anti-korupcije

Kosovo je konsolidovalo svoj pravni okvir anti-korupcije izmenama glavnih zakona i to Zakona o finansiranju političkih stranaka¹⁴, Zakona o prijavljivanju, poreklu i kontroli imovine viših javnih službenika i prijavljivanju porekla i kontrole poklona svih javnih lica (u daljem tekstu

¹² Svidi izveštaj Komisije Evropskom parlamentu i savetu, Drugi izveštaj o progresu Kosova * u ispunjavanju uslova za liberalizaciju viznog režima putokaz, str.7 na, http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/news/news/docs/second_commission_assessment_en.pdf

¹³ Vidi KIPRED dokumenat politike "Borba protiv korupcije: Uperedna analiza između Kosova i Hrvatske," 2014., na http://www.kipred.org/advCms/documents/59249_The_Fight_Against_Corruption_A_Comparative_Analysis_Between_Kosovo_and_Croatia.pdf

¹⁴ Zakon br. 04/1-212 o izmenama i dopunama Zakona br. No. 03/1-174 o finansiranju političkih stranaka, zamenjen i dopunjen Zakonom br. 04/1-058, na, <http://www.assembly-kosova.org/common/docs/ligjet/Law%20on%20amending%20the%20law%20on%20the%20financing%20of%20political%20parties.pdf>

Zakon o prijavljivanju imovine)¹⁵ i Zakona o sprečavanju sukoba interesa u izvršnim javnim funkcijama.¹⁶ Usklađivanjem sa odredbama Krivičnog zakona,¹⁷ ovi zakoni osiguravaju da se krivična dela korupcije inkriminišu.

Dodatno, Kosovski pravni okvir je ažuriran nakon ponovnog mandata EULEX misije, koji predviđa da će sve institucije vladavine prava biti predvođene od strane Kosovskih službenika i na osnovima politike "normalno bez novih predmeta", što znači da će EULEX jedino rešiti predmete koji su primljeni pre 15. aprila 2014. godine i razmotriti nove predmet jedino na zahtev njihovih lokalnih partnera. Tužioca EULEX-a neće preduzimati nove istrage jedino u vanrednim okolnostima.¹⁸ Ove "vanredne okolnosti" se još uvek trebaju definisati.¹⁹

Takođe su obavljene izmene Zakona o prijavljivanju imovine viših službenika, koje detaljiraju obavezu službenog izveštavanja. Na primer, u starom zakonu lični dohodak je definisan kao 'godišnji prihod,' dok novi zakon detaljira lični dohodak kao "...godišnji dohodak, od plate ili učešća u odborima, komisijama ili ostalim aktivnostima koje rezultiraju u ličnom dohotku".²⁰ U odnosu na kontrolu prijavljene imovine Zakon predviđa da Agencija za anti-korupciju tokom kontrole i verifikacije prijavljene imovine sa, međutim, jedino dvadeset procenata svake godine. Selekcija je obavljena izvlačenjem, dok obavljene potpune verifikacije od strane Agencije nad službenicima se takođe može obaviti na zahtev javnosti ili zainteresovanog lica.²¹ Što više, zakon takođe obavezuje da viši službenici dostavljaju detaljna objašnjenja u vezi izvora njihove imovine.²²

Još jedan zamenjeni pravnom okviru anti-korupcije je Zakon o finansiranju političkih stranaka. Ovaj zakon je dva puna zamenjen od usvajanja istog u 2010. godini. Međutim, kao što je takođe naglašeno u EU izveštaju o na pretku za 2014. godinu, primena ovog zakona ostaje slaba sve dok se ne ojača ljudski kapacitet Kosovske centralne izborne komisije²³. Zakon je dalje zamenio definiciju doprinosa datim političkim subjektima. Izmena zabranjuje da donacije idu direktno na kandidata, pošto iste trebaju proći kroz politički entitet, poštovanjem odredbi ovog zakona.²⁴ Novi zakon, kako bi se borio sa praksom korupcije, i povećao i ojačao finansijski i transparentiju menadžmenta, glasi da politički entiteti trebaju razviti mehanizme unutrašnje finansijske

¹⁵ Zakon br. 04/L-228 o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-050 o deklaraciji, poreklu i kontroli imovine viših javnih službenika i deklaraciji, poreklu i kontroli poklona svih službenika na <http://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/04-L-228%20a.pdf>

¹⁶ Nacrt Zakona o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-051 o sprečavanju sukoba interesa u izvršnim javnim kancelarijama, na <http://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/04-L-227.pdf>

¹⁷ Zakon o sprečavanju sukoba interesa u izvršnim javnim kancelarijama iako je zamenjen još uvek ostaje nacrt zakona i čeka novu Skupštinu da se funkcionalise. Većina promena su tehničke prirode, većina terminoloških promena. Međutim, izmene su donele pozitivne promene uporedno sa prošlom verzijom zakona, izričito navodeći vremenske rokove kako bi se sprečio sukob interesa. Od iste važnosti su izmene na ulogu osoblja u Agenciji za anti-korupciju da učestvuju u svojstvu posmatrala u svim javnim aktivnostima nabavke i daju preporuke načelnicima institucija u slučaju da je nađen bilo koji predmet sukoba interesa.

¹⁸ Vidi Zakon br. 04/L-274 o ratifikaciji međunarodnih sporazuma između Kosova i Misije Evropske unije za vladavinu prava na Kosovu, na

<http://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/04-L-274%20a.pdf>

¹⁹ KIPRED intervju sa službenicima TSK, septembar 2014.

²⁰ Ibid, član 3, stav 1.7.

²¹ Ibid, stav 7.

²² Ibid, član 9, stav 5.

²³ Svidi Komisije Evropskom parlamentu i savetu, Drugi izveštaj o progresu Kosova * u ispunjavanju uslova za liberalizaciju viznog režima putokaz, str.7, na http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/news/news/docs/second_commission_assessment_en.pdf

²⁴ Supra Note na 11, član 6, stav 3, pod-stav 4.

kontrole.²⁵ Zamenjeni zakon takođe naglašava da kaznene odredbe koje uključuju slučajeve kada politički entiteti prihvate i izvrše donacije u suprotnosti za zakonom, i slučajeve gde ne mogu dokazati poreklo primljenog i izvršenog novca.²⁶

Iako su izmene grupe zakona u skladu sa uslovima EU, primena ovih zakona još uvek opstaje u pitanje. Pitanje neobjašnjivog bogatstva nastavlja da preovladava u prijavljivanju aleta viših javnih službenika koje uzastopno pokazuje povećanje bogatstva bez pravilnog opravdanog izvora, kao što je često navedeno da su nasleđeni od raznih porodičnih izvora.²⁷ Ovi navodi nisu provereni odgovarajućom verifikacijom. Dalje, nacrt Zakona o sprečavanju sukoba interesa u izvršavanju javne službe čeka na usvajanje Skupštine, ali izgleda da neće dovesti do kraja praksu držanja nekoliko funkcija javnih službenika, koja se smatra kao potencijalni rizik sukoba interesa sudija, tužioca i visokih službenika.²⁸ Dakle, implementacije i izvršenje i primena Zakona o sprečavanju sukoba interesa ostaje slaba, pošto političke stranke ne ispunjavaju svoje zakonske ulove postavljene u ovom Zakonu,²⁹ dok Centralnoj izbornoj komisiji koja je nadležna nad nadgledanjem implementacije, nastavlja sa nedostatkom kapaciteta i izvora da ispuni svoje zakonske odgovornosti.

b) Odgovor organa vladavine prava u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala

Kosovsko tužilaštvo je u prvoj polovini ove godine je pojačalo svoje napore kako bi preuzelo uslove EU u anti-korupciji. Glavni državni tužilac je podičio svoje tužioce čime je definisao "visoki nivo korupcije" te je takođe imenovao specijalne tužioce unutar Kancelarije specijalnog tužilaštva da se bave sa predmetima korupcije.³⁰ Dalje, u novembru mesecu 2013. godine, Glavni državni tužilac je imenovao odgovornog za anti-korupciju u svakoj kancelariji tužilaštva.³¹ Slične instrukcije su date sudovima od strane Sudskog saveta Kosova (SSK).³² Međutim, uopšteno rezultati ostaju veoma ograničeni sa više od polovine predmeta koji su istraživani od strane agencija za sprovođenje prava i završeni od strane tužioca. Predmeti koji su istraživani obuhvataju javne istrage tužioca kao i Kosovske policije.

Na primer od ukupnog broja predmeta na kojima su radili Kosovski tužioci protiv 556 osobe, tužioci su optužili polovinu predmeta, što znači 248 osoba ili 45% od ukupnog 556 predmeta. Više od polovine predmeta su odbačena ili zatvorena za dalje istrage za 308 lica ili 55% rešenih predmeta. (vidi tabelu 1.1) Dalje, Specijalni tužioci KSTRK imaju manju stopu efektivnosti sa stopom od 68 predmeta ili 89% od ukupno 76 predmeta koji su odbačeni/zatvoreni ili završeni za dalju istragu. KSTRK približno prati tužilaštvo u Mitrovici sa stopom od 26 ili 76% od ukupno 34 predmeta i osnovno tužilaštvo u Peći koje je odbacilo/zatvorilo i obuhvatilo dalje istrage za 47 ili 72% od ukupno 65 predmeta. Definitivno, osnovno tužilaštvo u Uroševcu je

²⁵ Ibid, član 9, stav 1.

²⁶ Ibid. član 12, stav 1. član 21, Kaznene odredbe, stav 5.

²⁷ Vidi izveštaj KIPRED-a "Nekažnjenost na Kosovu: Neobjašnjeno bogatstvo" na, http://www.kipred.org/advCms/documents/42734_Investigating_inexplicable_wealth_ENG.pdf i Godišnja deklaracija aleta visokih javnih službenika, na <http://akk-ks.org/?cid=1,1>

²⁸ Izveštaj o napretku Kosova, 2014, str.15.

²⁹ Ibid.

³⁰ Izveštaj o napretku Kosova, 2014, str.15, na

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2014/20141008-kosovo-progress-report_en.pdf

³¹ Intervju KIPRED-a sa službenicima TSK, septembar 2014.

³² Intervju KIPRED-a sa službenicima SSK, septembar 2014.

donelo najveći broj optužnica sa 24 predmeta ili 75% od ukupno 32 predmeta. Priština i Gnjilane imaju stopu optužnica os 58%. (vidi tabelu 1.1).

Većina krivičnih izveštaja su podneta tužilaštvu od strane Agencije za anti-korupciju i Policije Kosova. Broj krivičnih izveštaja koje je podnela Agencija za anti-korupciju je ukupno dostigao 133 krivičnih izveštaja ili ukupno 45% protiv 156 lica, što približno prati i Kosovska policija sa 102 krivična izveštaja ili 35% protiv 234 lica.³³

Prva polovina 2014	Ukupan broj osoba sa krivičnim prijavama od strane tužioca	krivične prijave koje su odbačene/zatvorene i nad kojima je obustavljena istraga	%	Ukupno optužnica	%
Posebno tužilaštvo	76	68	89%	8	11%
Osnovno tužilaštvo u Prištini	109	46	42%	63	58%
Osnovno tužilaštvo u Prizrenu	151	72	48%	79	52%
Osnovno tužilaštvo u Peći	65	47	72%	18	28%
Osnovno tužilaštvo u Gnjilanu	53	22	42%	31	58%
Osnovno tužilaštvo u Mitrovici	34	26	76%	8	24%
Osnovno tužilaštvo u Uroševcu	32	8	25%	24	75%
Osnovno tužilaštvo u Đakovici	36	19	53%	17	47%
Ukupno	556	308	55%	248	45%

U vezi ukupnog broja predmeta koje je primilo tužilaštvo za koje su kosovske tužilačke usluge uključujući KSTRK otvorile dalje istrage ili optužnice, tokom januara-juna 2014. godine, je ukupno dostiglo cifru 753 predmeta korupcije od kojih je jedino 27% ili 207 predmeta otvoreno. Više od polovine predmeta je nerešeno sa 73% ili 546 predmeta.³⁴ Većina predmeta su procesuirana/otvorena u Prištini sa 52% ili 389 predmeta. Dalje, tužilaštvo u Prištini je bilo najmanje efikasno od svih regiona sa stopom od 11% ili 43 procesuirana/otvorena predmeta od ukupno 389 predmeta. Druge manje efektivne usluge tužilaštva su bili specijalni tužioci KSTRK koji su bili u stanju da otvore jedino 16% ili 8 predmeta od ukupno 49 predmeta. naj efektivniji tužioci u rešavanju prekršaja korupcije su bili u Gnjilanskom regionu sa 20 predmeta od ukupno 27, koje prati osnovno tužilaštvo u Prizrenu koje je uspelo da otvori 69% ili 61 od 88 predmeta (vidi tabelu 1.2)

Prva polovina 2014	Ukupno primljenih predmeta	Rešenih predmeta	% rešenih predmeta u odnosu na ukupan iznos	Nerešenih predmeta u odnosu na ukupan iznos	% Nerešenih predmeta u odnosu na ukupan iznos
Posebno tužilaštvo	49	8	16%	41	84%
Osnovno tužilaštvo u Prištini	389	43	11%	346	89%
Osnovno tužilaštvo u Prizrenu	88	61	69%	27	31%
Osnovno tužilaštvo u Peći	44	20	45%	24	55%
Osnovno tužilaštvo u Gnjilanu	27	20	74%	7	26%
Osnovno tužilaštvo u Mitrovici	81	20	25%	61	75%
Osnovno tužilaštvo u Uroševcu	47	20	43%	27	57%
Osnovno tužilaštvo u Đakovici	28	15	54%	13	46%
Ukupno	753	207	27%	546	73%

³³ Vidi Tužilački savet Kosova, Bi-godišnji izveštaj -2014. za (januar – jun) pripremljen od strane Među-institucionalnog mehanizma za harmonizaciju statistika u vezi karakteristika krivičnih dela, str 42 i 43. Dostupan na http://www.psh-ks.net/repository/docs/Bi-annual_Report_of_the_Tracking_Mechanism_2014.pdf

³⁴Ibid.

Tokom šestomesečnog perioda, januara-juna 2014. godine, ukupno 48 osoba je primilo sudske odluke na osnovu optužnica za korupciju. Od ovog broja jedino su 34 osobe nađene krivima dok je 5 lica oslobođeno optužbi³⁵. Još uve 200 osoba čeka da sud izda njihove optužnice.

Ova tendencija lošeg rukovanja predmetima će početno nastaviti da tereti tužilačke usluge sa talogom predmeta, te će direktno uticati na efektivnost usluga tužilaštva koje se zahtevaju u polici Tužilačkog saveta Kosova kao Akcioni plan za povećanje tužilačkog sistema u borbi protiv korupcije.³⁶ Drugo, kao što se vidi u podacima više od polovine predmeta (55%) koji su procesovani od strane tužioca Kosova su odbačeni ili zatvoreni za dalju istragu. Iako tužilačke usluge tvrde da predmeti često nisu dovoljno dokazani veliki broj zatvorenih predmeta je zabrinjavajući.³⁷

Ovaj je fenomen vrši pritisak na Tužilački savet Kosova koji vrši pritisak na tužioce da bi bili efikasniji u borbi protiv korupcije na osnovu gore navedenog Akcionog plana. Akcioni plan postavlja završni rok za sve predmete koji su raportirani do novembra meseca 2013. godine od strane različitih agencija uključujući i Agenciju protiv korupcije i krivičnih postupaka koje je podnela policija kako bi se optužili ili zatvorili do juna meseca 2014. godine³⁸. Još uvek je nepoznato da li je ovaj završni rok naložen tužiocima u suprotnosti sa zakonskim uslovima Krivičnog zakonika Kosova za podnošenje optužnice nakon dve godine od zasnivanja istrage.³⁹ Naloženi završni rok je izazvao zabrinutost povodom toga da li ove završene optužnice koje takođe uključuju senzitivne predmete rešavanja od strane tužioca koji su politički uticajni tokom i pre opštih izbora na Kosovu u junu mesecu 2014. godine. Dalje, kao što je ranije KIPRED izvestio, nekoliko osoba protiv kojih su podneti krivični izveštaji sa tako velikom stopom završenih predmeta pokazuje da uslov završnog roka povećava neprofesionalno rešavanje predmeta što otvara dalje sumnje na pogrešno-upravljanje i selektivnu pravdu.⁴⁰ Što više, predstojeća Skupština Kosova može nadgledati kako bi osigurala kvalitetno rešavanje ovih predmeta koji su završeni do juna meseca 2014. godine da bi izbegla buduće interferencije u pružanju pravde.

U odnosu na predmete organizovanog kriminala iako su nekoliko grupa trgovine ljudima rastavljene te su istrage droge pokazale umerene rezultate, mali broj osuda i zaplenjivanja droge nastavljaju da pozicioniraju Kosovo u ranoj fazi u odnosu na region sa minimalnim zaplenjivanjem droge i suđenjima u pitanjima trgovine.⁴¹ Dalje, agencije za sprovođenje prava izjavljuju da je tužilaštvo nevoljno da započne finansijske istrage, zaleđivanje i konfiskacije aleta kao što je zakonom to zahtevano.

³⁵ Ibid, str. 46.

³⁶ Akcioni plan za povećanje efektivnosti tužilačkog sistema u borbi protiv korupcije, koji je na snazi od 04. novembra 2014. godine do 30. juna 2014. godine, dostupan na http://www.psh-ks.net/repository/docs/Action_Plan_-_Corruption.pdf

³⁷ Intervju KIPRED-a sa tužilačkim uslugama, septembar 2014.

³⁸ Vidi član 3, stav 1, član 4, stav 2 i član 8, stav 5 o prioritetu predmeta i završne rokove akcionog plana, i na: http://www.psh-ks.net/repository/docs/Nr.1285.2013-Plani_i_Veprimi_per_Rritjen_e_Efikasitetit_te_Sistemit_Prokurorial.pdf

³⁹ Zakon o krivičnom postupku Kosova, član 159. Dostupan na <http://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/Criminal%20Procedure%20Code.pdf>

⁴⁰ Vidi odeljak IV izveštaja KIPRED-a. Zaključci i preporuke u "Istraživanje korupcije na Kosovu: (Loša) saradnja između policije i tužilaštva", april 2014. http://www.kipred.org/advCms/documents/64358_Investigation_Corruption_Kosovo_Mis_Cooperation_Police_Prosecution_KIPRED.pdf

⁴¹ Izveštaj o napretku Kosova, 2014, str. 2 na http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2014/20141008-kosovo-progress-report_en.pdf

Kao što pokazuju dole navedeni podaci rešavanje ovih krivičnih dela ostaje veoma nisko (vidi tabelu e 1.3 i 1.4).⁴² Kosovskim institucijama još uvek nedostaju statistike zahteva tužilaca za konfiskaciju koje proizlaze iz predmeta korupcije, organizovanog kriminala uključujući predmete droge i trgovine ljudima.⁴³ Kosovska policija izgleda da predvodi u dostavljanim brojevima predmeta u vezi istraga droge sa krivičnim izveštajima sa 260 prijavljenih predmeta protiv 395 osoba od januara do juna meseca 2014. godine.⁴⁴ Tužiocima su bili u stanju da otvore/procesuju jedino 61 % od ovih predmeta, dok su sudovi bili u stanju da osude jedino 33% od optuženih predmeta.⁴⁵ Ovo pokazuje ne efikasnost sudova da blagovremeno odgovore na optužnice što takođe izaziva zabrinutost o kapacitetima sudova u rešavanju ovih predmeta.

Table 1.3: Stanje krivičnih prijava korupcije na osnovu Polugodišnjeg izveštaja 2014					
Prva polovina 2014	Ukupno primljenih predmeta	Rešenih predmeta	% rešenih predmeta u odnosu na ukupan iznos	Nerešenih predmeta u odnosu na ukupan iznos	% Nerešenih predmeta u odnosu na ukupan iznos
Posebno tužilaštvo	16	1	6%	15	94%
Osnovno tužilaštvo u Prištini	229	35	15%	194	85%
Osnovno tužilaštvo u Prizrenu	79	32	41%	47	59%
Osnovno tužilaštvo u Peći	53	24	45%	29	55%
Osnovno tužilaštvo u Gnjilanu	33	32	97%	1	3%
Osnovno tužilaštvo u Mitrovici	78	17	22%	61	78%
Osnovno tužilaštvo u Uroševcu	46	18	39%	28	61%
Osnovno tužilaštvo u Đakovici	15	2	13%	13	87%
Ukupno	549	161	29%	388	71%

Table 1.4: Stanje krivičnih prijava THB na osnovu Polugodišnjeg izveštaja 2014 TSK					
Prva polovina 2014	Ukupno primljenih predmeta	Rešenih predmeta	% rešenih predmeta u odnosu na ukupan iznos	Nerešenih predmeta u odnosu na ukupan iznos	% Nerešenih predmeta u odnosu na ukupan iznos
Posebno tužilaštvo	2		0%	2	100%
Osnovno tužilaštvo u Prištini	24	2	8%	22	92%
Osnovno tužilaštvo u Prizrenu	5		0%	5	100%
Osnovno tužilaštvo u Peći	3		0%	3	100%
Osnovno tužilaštvo u Gnjilanu	2	1	50%	1	50%
Osnovno tužilaštvo u Mitrovici	5	2	40%	3	60%
Osnovno tužilaštvo u Uroševcu	9	1	11%	8	89%
Osnovno tužilaštvo u Đakovici	2	2	100%		0%
Ukupno	52	8	15%	44	85%

Dalje, uvezi sa zaplenjivanja i zaleđivanju aleta krivičnih dela korupcije i organizovanog kriminala uključujući predmete droge i trgovine ljudima, na osnovu Kosovske agencije za upravljanje zaplenjenim i konfiskovanim satima (KAUZKA), celokupni iznos privremeno zaplenjene imovine u 2013. godini je od prilike dostigao 1.5 miliona evra. Međutim, ovi predmeti čekaju na pravosnažnu sudsku odluku i ne mogu oduvek konfiskovani i preneti Kosovskom budžetu.

Vrednost konfiskovanog dohotka od kriminala i korupcije, organizovanog kriminala uključujući drogu i trgovinu ljudima u prvih šest meseci 2014. godine, iznos konfiskovanog novca sa pravosnažnim sudskim odlukama je dostigao oko 3.540 hiljada evra.⁴⁶(vidi tabelu 1.5). Ovaj nizak broj konfiskovanog iznosa pokazuje opiranje Kosovskih institucija ka uslovima EU u odnosu na izvršene krivične kazne i vraćenih krivičnih aleta.

⁴² Ibid, str.2.

⁴³ KIPRED E-mail dopis sa Državnim koordinatorom u borbi protiv ekonomskog kriminala, Shqipdon Fazliu, 30. Oktobar 2014.

⁴⁴ Tužilački savet Kosova, Bi-godišnji izveštaj 2014.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Ibid.

Tabela 1.5 privremene zaplenjenosti i stalne konfiskacije

Pravno merenje u odnosu na kriminalni prihod	Godina 2013	januar-jun 2014						
	Ukupno	Januar	Februar	Mart	April	May	Jun	ukupno
Privremene otmice	1,555,258.43 €	71,411.00 €	65,890.85 €	20,000.00 €	60,229.00 €	36,021.00 €	43,400.00 €	296,951.85 €
Konfiskacije	6,700.00 €	866.45 €	0 €	822.00 €	1701.00 €	141.00 €	0 €	3,530.45 €

Mrskost za zasnivanjem finansijskih istraga, zaleđivanje i konfiskacija aseta koja je zahtevana zakonom, pokazalo je da agencije sprovođenja prava i državno tužilaštvo nisu spremni da u potpunosti sprovedu legislaciju koju prati nedostatak kapaciteta da rešavaju tih predmete. Ovaj nedostatak spremnosti je takođe praćen taktikom „ne diraj“ da svakodnevno rešavanju predmete visokog profila te je često impliciran u organizovanom kriminalu i korupciji zbog nedovoljne institucionalne nezavisnosti koja nije garantovana od strane trenutne političke elite na Kosovu.

c) Institucionalni kapaciteti za borbu protiv korupcije

Slabi rezultati agencija za sprovođenje prava i državnog tužilaštva su takođe praćeni slabim rezultatima kapaciteta sudova da reše predmete organizovanog kriminala i korupcije, što naznačava dalju potrebu u povećanju kapaciteta ovih organa vladavine prava. Obazriv procenat krivičnih prijavi do zatvaranja istraga ili završavanja što sledi sa umerenim procentom optužnica pokazuje potrebu za povećanjem kvaliteta rada istraživanja i kapaciteta nadležnosti organa da obave te funkcije. Potrebe izgradnje kapaciteta su takođe potvrđene u intervjuu KIPRED-a sa svim zainteresovanim stranama, gde se zahteva podrška u oblasti kvaliteta istrage, praćenjem politike inteligencije i bliže koordinacije svih uključenih organa kako bi se povećao kvalitet i efektivnost istraga.⁴⁷

Što se tiče povećanja kapaciteta unutar organa za sprovođenje zakona, uopšteno, tokom 2014. godine došlo je do povećanja broja osoblja u odnosu na prošlu godinu. U 2014. godini, broj sudija se povećao sa 258 na 322 sudija u odnosu na 2013. godinu. Takođe, u 2014. godini povećao se broj tužilaca sa 146 na 171 u odnosu na 2012. godinu.⁴⁸ Što više, broj tužioca koji su bili odgovorni u predmetima borbe protiv korupcije se povećao sa 13 na 42. Iako je došlo do povećanja osoblja u tužilačkim uslugama broj je još uvek mali kao u državama za 100.000 stanovnika, Mađarska ima 17.3 tužilaca, Crna Gora 13.4 i Hrvatska 11.0, dok Kosovo ima 9.8 tužioca. Takođe, oba tužilaštva i sudovi, nastavljaju da se suoče sa poteškoćama u regrutiranju osoblja manjinskih grupa, a posebno srpske manjine, iako ovaj broj reflektuje na gore navedene izračune.⁴⁹

Kako bi se dalje povećala efektivnost tužioca u rešavanju predmeta korupcije, Tužilački savet Kosova (TSK) namerava da specijalizira nekoliko tužioca da se izričito bave predmetima korupcije. Oni takođe planiraju, dugotrajno, da imaju tužioce koje će biti specijalizirani za različite vrste krivičnih dela. Ovo će osigurati bolje razumevanje predmeta od strane tužioca te će prema tome povećati njihov profesionalizam i sposobnost u rešavanju predmeta.⁵⁰

Očigledno, veliki broj predmeta korupcije koji još uvek čeka da se procesuje uključujući ostale predmete takođe, se ne treba smatrati jedino kao rezultat slabe performanse tužioca i sudija. Faktor koji doprinosi toj nejednakosti je neadekvatno elektronsko upravljanje predmetima i

⁴⁷ KIPRED radionica sa ključnim zainteresovanih strana iz sudova, tužilaštva i policije, održana u Prištini dana 15. Septembra 2014. godine.

⁴⁸ KIPRED e-mail komunikacija sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, Završni implementacioni pregled mape puta viznog režima, avgust 2014. godine.

⁴⁹ KIPRED intervju sa službenicima SSK i TSK, septembar 2014. godine.

⁵⁰ KIPRED intervju sa službenicima Tužilačkog saveta Kosova, septembra 2014. godine.

centralizovana baza podataka krivičnih upisa. Kao rezultat koga sličan predmet je nabrojan nekoliko puta zbog teških kodova različitih organa sprovođenja zakona.

Kako bi se poboljšala ova situacija, Norveška ambasada na Kosovu podržava osnivanje ICT sistem rukovođenja koji će pomoći da se poboljša efektivnost, odgovornost i transparentija ovih organa vladavine prava⁵¹. Da bi se omogućila ova baza podataka, planirano je nekoliko treninga za relevantne aktere unutar organa vladavine prava, kako bi implementacija tako važnog projekta protekla bez ikakvih prepreka.⁵² Ako što je ranije izvestio KIPRED, Kosovske institucije trebaju pažljivo proveriti i oceniti ove treninge jer nemaju taj luksuz da ne implementiraju ovaj projekat, gde bi posledice neuspeha mogle prouzrokovati celokupnu administraciju vladavine prava na Kosovu i progres ka liberalizaciji viznog režima i EU procesu integracija.⁵³

Osim nedovoljnog broja osoblja i nedostatka prikladnog sistema upravljanja predmetima, tužilaštvo i sudovi takođe nastavljaju da se suoče sa neadekvatnim radnim uslovima pretežno zbog nedostatka adekvatne infrastrukture u starim zgradama, ne nedostatka adekvatne radne opreme.⁵⁴ Već godinama Sudski savet Kosova obavlja svoje poslovne aktivnosti u improviziranim kancelarijama te izgleda da se ovaj problem neće rešiti u bliskoj budućnosti.

IV. Zaključci i preporuke

Primena zakona i politika ostaju glavni izazov Kosovskih institucija što je takođe primećeno od strane EU u svom Izveštaju o napretku. Iako je došlo do izmena grupe zakona u oblasti anti-korupcije na osnovu EU uslova, implementacija ovih zakona ostaje problematična. Kako bi se Kosovo unapredilo u svom procesu EU integracija i ispunjavanju uslova liberalizacije viznog režima, Kosovske institucije trebaju ići iznad deklarativne spremnosti u borbi protiv korupcije i predstavi konkretne prihvatljive rezultate.

Dalje, Kosovo ostaje zarobljeno u korupciji koja čeka dalju istragu. Opšta mantra vlade još od 2008. godine, borba protiv korupcije, će dugo trajati sve dok istrage i gonjenja predmeta visokog profila ne obuhvataju glavna politička lica uključujući trenutnu vladu.

Prenos nadležnosti EULEX-a već pokazuje slabe rezultate, što je dokazano malim brojem predmeta korupcije koje su rešili specijalni tužioci KSTRK Radne grupe korupcije sa jedino pet krivičnih predmeta zasnovana od strane ovog organa. Sa trenutnim navodima korupcije u najvećoj civilnoj misiji EU - EULEX- na njihove bivše i trenutne sudije, bleđi se nada Kosova u borbi protiv korupcije visokog profila.

Opšti rezultat ostaje veoma ograničen sa više od polovine istraženih predmeta od strane agencija za primenu prava koje su obavljene od strane tužioca. Od januara do juna meseca 2014. godine, kosovski tužioci su obustavili dalje istrage krivičnih prijavi za 55% predmeta ili protiv 308 osoba.

⁵¹ Norveško Ministarstvo vanjskih poslova je dodelilo 6.6 miliona evra za projekat koji predviđa unapređeni Informacioni i komunikacioni tehnološki (ICT) Sistem upravljanja predmetima i informacije (CMIS) za Kosovsko pravosuđe i tužilaštvo. Norveška ambasada u Prištini, Događaji, 16. Septembra 2013: "Norveška podrška sistemu upravljanja predmeta i informacije za kosovsko pravosuđe" na, http://www.norway-kosovo.no/News_and_events/Policy/Norway-Supports-Case-Management-and-Information-system-for-the-Kosovo-Judiciary/#.VDU8qVfyQ5Y

⁵² Intervju KIPRED-a sa službenicima SSK i TSK, avgust i septembar 2014.

⁵³ Norveški ambasador na Kosovu gđin. Ian Braathu je dao znanja Kosovskim institucijama da u slučaju ne bude progresa u početnoj fazi, Norveška vlada će ponovo razmotriti nastavak podrške ovom projektu. Vidi str. 8, izveštaja KIPRED-a: "Istrage korupcije na Kosovu: (loša) saradnja između policije i tužilaštva", april 2014. http://www.kipred.org/advCms/documents/64358_Investigation_Corruption_Kosovo_Mis_Cooperation_Police_Prosecution_KIPRED.pdf

⁵⁴ Intervju KIPRED-a sa službenicima Sudskog saveta Kosova, avgust 2014.

Predmeti koji su istraženi obuhvataju službenu istragu tužilaca, Agencije za anti-korupciju i Kosovske policije. Dalje, specijalni tužioci KSTEK imaju najmanju stopu efektivnosti sa stopom od 89% odbačenih/zatvorenih predmeta ili obustavljenim za dalju istragu. Na pozitivnoj stopu su Prištinski i Gnjilanski region sa 58% optužnica.

U odnosu na predmete zaplenjivanja droge i trgovine ljudima Kosovska policija predvodi broj dostavljenih predmeta u istragama droge sa 260 raportiranih predmeta protiv 395 lice. Međutim, stopa osuda je bila veoma mala gde su sudovi bili u stanju da sude jedino 33% optuženih predmeta.

U 2013. godini vrednost dohotka Kosovske države koji proizlazi iz korupcije i organizovanog kriminala uključujući predmete droge i trgovine ljudima je dostigao jedino 6.700 hiljada evra. Tokom 2014. godine iznos do sada konfiskovanih aseta sa pravosnažnim sudskim presudama je približno dostigao cifru od 3.540 hiljade evra. Tako mali dohodak konfiskacije pokazuje opiranje Kosovskih institucija ka uslovima EU u vezi sa izvršenim krivičnim kaznama i vraćenim krivičnim asetima. Dalje, opiranje u zasnivanju finansijskih istraživanja, zaleđivanja i konfiskacije aseta koja je zakonom zahtevana, pokazala je da agencijama za sprovođenje zakona i tužilaštvu nedostaje spremnost za potpunu primenom legiscilacije koju prati nedostatak kapaciteta da reši te predmete.

Nedostatak spremnosti je takođe praćen taktikom „ne diraj“ za odugovlačenje rešavanja predmeta visokog profila koji su često implicirani u organizovani kriminal i korupciju, zbog nedovoljne institucionalne nezavisnosti i neadekvatnom garancijom budžetskog podržavanja od strane trenutne političke elite Kosova.

KIPRED predlaže sledeće preporuke kako bi se u potpunosti poboljšali EU uslovi u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala:

- Buduća Skupština i Vlada u potpunosti trebaju da ojačaju pravne i ustavne garancije kako bi osigurali nezavisnost i autonomiju tužilaca sa određenom specijalizacijom i povećaju budžet za tužioce kako bi dali prostor Kosovskim tužiocima da počnu proaktivne istrage koje impliciraju figure visokog profila u korupciji i organizovanom kriminalu;
- Kako bi se dalje povećala efektivnost tužioca koji rešavaju predmete korupcije, Tužilački savet Kosova (TSK) treba ubrzati svoj plan za specijalizaciju nekoliko tužioca da se posebno bave sa predmetima korupcije. Ovo bi osiguralo bolje razumevanje predmeta od strane tužioca te bi se prema tome povećao njihov profesionalizam i efektivnost u rešavanju ovih predmeta. Dalje, TSK bi trebao da zahteva od buduće vlade da pribavi specijalnim tužiocima KSPRK dovoljan broj tužioca i poveća celokupni budžet kancelarije;
- Obazriv procenat predmeta sa krivičnih prijavi od zatvaranja istraga ili završavanja koje prati umereni procenat optužnica pokazuje potrebu za povećanje kvaliteta rada istrage i kapaciteta organa nadležnih da obavi te funkcije. Kosovske institucije trebaju pružiti na redovnim osnovima specijalizirane treninge uključujući finansijske istrage, konfiskaciju i vraćanje aseta njihovim agencijama za sprovođenje prava kako bi se povećao kapacitet istrage.
- Konfiskacija i povraćaj aseta od krivičnih dela korupcije i organizovanog kriminala uključujući predmete droge i trgovine ljudima, ostaje na dnu bez obzira na velike napore Kosovskih institucija da stvore nekoliko dodatnih mehanizama. Kosovo treba razmotriti potrebu za ojačanje svoje zakonske uredbe, uzimajući u obzir da privremeno prebaci

teret dokazivanja na osumnjičenu stranu kako bi se povećala verovatnoća implementacije zakona za konfiskaciju od strane institucija vladavine prava.

- EULEX i Kosovske institucije trebaju nastaviti istrage povodom navoda korupcije od strane sudija i tužilaca. Dalje, odgovarajuće obavljanje istrage treba biti transparentno, blagovremeno i treba pokazati odgovornost prema EU poreznim obaveznicima i građanima Kosova na osnovu izveštavanja rezultata istrage budućoj Kosovskoj Skupštini. Ovaj način delovanja bi pružilo mogućnost misiji EULEX-a da razvije svoj mandat na osnovu misije i njihovim čestim propovedanjima Kosovskim institucijama.
- Kosovske institucije trebaju pažljivo da razmotre i ocene potrebe izgradnje kapaciteta i trajnih treninga za sistem upravljanja predmetima zasnovan na ITC, pošto nemaju taj luksuz da ne primene ovaj projekat, jer posledice ovog neuspeha mogu prouzrokovati propast celokupne administracije vladavine prava na Kosovu i napredak Kosova ka liberalizaciji viznog režima i EU procesu integracija;